

การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามหลักสัปปุริสธรรม
ของเทศบาลตำบลบ้านส่อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี*
VILLAGE FUND MANAGEMENT ACCORDING TO SAPPURISDHAMMA
OF BANSONG SUBDISTRICT MUNICIPALITY, WIANGSA DISTRICT,
SURAT THANI PROVINCE

วิริยะ ณะเสน* และ พระครูปลัดอริชฐ์ สุวฑโฒ (สุขพานิช)

Wiriya Na-Sen* and Phrakrupalad Athit Suvaddho (Sookpanich)

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: wiriya.yaa03@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามหลักสัปปุริสธรรม และ 2) แนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามหลักสัปปุริสธรรมของเทศบาลตำบลบ้านส่อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส่อง จำนวน 367 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 รูป/คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้วิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามหลักสัปปุริสธรรมของเทศบาลตำบลบ้านส่อง โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.19) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อัตถัญญตา (ความเป็นผู้รู้จักจรด หรือความเป็นผู้รู้จักผล) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.30) รองลงมา คือ ธรรมัญญตา (ความเป็นผู้รู้จักธรรม หรือความเป็นผู้รู้จักเหตุ) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.20) และหลักธรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ หลักบุคคลปโรปรัญญตา (ความเป็นผู้รู้จักบุคคล) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.14) และ 2) แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามหลักสัปปุริสธรรมของเทศบาลตำบลบ้านส่อง 1) คณะกรรมการควรมีการทบทวนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ 2) มีการวางแผนและวิเคราะห์สถานการณ์ภายนอกที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการบริหารกองทุนหมู่บ้าน 3) ควรมีการประเมินขีดความสามารถของคณะกรรมการและสมาชิก และ 4) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านจากทุกภาคส่วน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, กองทุนหมู่บ้าน, หลักสัปปุริสธรรม, เทศบาลตำบลบ้านส่อง

Abstract

The purpose of this research article is to study 1) Village fund management according to Sappurisadham principles and 2) Guidelines For village fund management according to Sappurisadham principles of Ban Song Subdistrict Municipality. Wiang Sa District Surat Thani Province It is mixed methods research. The sample group consisted of 367 members of the Ban

* Received April 27, 2024; Revised May 12, 2024; Accepted May 20, 2024

Song Subdistrict Municipality Village Fund, 5 key informants/person, and a purposive sample was selected. The research tools used were questionnaires and in-depth interviews. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. and content analysis. The research results found that: 1) Village fund management according to Sappurisadham principles of Ban Song Subdistrict Municipality. Overall, every aspect was at a high level, average ($\bar{x}$ = 4.19). The aspect with the highest average was Atthannuta (knowledge of meaning or knowledge of results) average value ($\bar{x}$ = 4.30), followed by Dhammannuta (knowledge of Dhamma or knowledge of causes) average value ($\bar{x}$ = 4.20) and the Dhamma principle with the lowest average value is the Pukkalaroppranyuta principle. (Knowledge of people) Average ($\bar{x}$ = 4.14) and 2) Guidelines for promoting village fund management according to the principles of Sappurisadham of Ban Song Subdistrict Municipality 1) The committee should review knowledge and understanding about Village fund management on a regular basis. 2) There is planning and analysis of external situations that may affect village fund management. 3) There should be an assessment of the capacity of the committee and members, and 4) Participation in participation should be promoted. Village fund management from all sectors

Keywords: Management, Village Fund, Sappurisadham Principles, Ban Song Subdistrict Municipality

บทนำ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เกิดขึ้นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ในขณะที่ประเทศไทยต้องการสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ โดยเน้นกลไกท้องถิ่น เป็นกลไกที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเชื่อมโยงกันเป็นสังคมสวัสดิการเป็นพลังหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศให้มั่นคง ชุมชนพึ่งตนเองบรรเทาปัญหาเศรษฐกิจ สังคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้จัดตั้งเป็นองค์กรมหาชนตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2560) โดยกองทุนหมู่บ้าน เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้และบรรเทาเหตุจำเป็นเร่งด่วนของชุมชน เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนทั่วประเทศ ส่งผลต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ดังนี้ 1) ด้านสังคม เป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านสร้างแหล่งเงินของตนเองจากการคิดเอง ตัดสินใจเองและทำเองเพื่อพึ่งพาตนเองในอนาคต 2) ด้านเศรษฐกิจ มีการกระจายเงินทุนในท้องถิ่น ทำให้เกิดการสร้างงานในธุรกิจของชุมชน ซึ่งเป็นรากฐานที่เข้มแข็งและยั่งยืน 3) ด้านการเมือง ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำมาใช้ในชุมชนของตนเอง 4) ด้านวัฒนธรรม ทำให้เกิดความสามัคคี ความเอื้ออาทร และการกระจายความเสมอภาคในชุมชน กองทุนหมู่บ้าน ถือว่าเป็นนโยบายเร่งด่วนที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ประชาชนในระดับรากหญ้าอย่างแท้จริงทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้นและสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในระดับหนึ่งส่งผล ให้การกินดีอยู่ดีของประชาชนทั้งประเทศดีขึ้นนโยบาย กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เริ่มต้นโดยการจัด แบ่งเป็นกองทุนละ 1 ล้านบาท (สำนักงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทพ.), 2566) เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียน และเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองด้วยภูมิปัญญาของตนเอง จากนั้นรัฐบาลจึงได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปฝึกอบรมความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้กับประชาชนในหมู่บ้าน โดยเรียกตัวเองว่า ประชากรรัฐ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการบริหารจัดการกับกองทุนที่ได้รับมานี้อย่างถ่องแท้ยิ่งขึ้น ซึ่งการส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนนี้ ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพ

ในการบริหารจัดการกองทุนต่อไป ทั้งนี้ ผลสำเร็จของการกระทำต้องเกิดจากความช่วยเหลือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน แก่กองทุนสมาชิก โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตามวิถีชุมชน และวัฒนธรรมระหว่างกัน เพื่อให้เกิด การยกระดับของกองทุนให้มีความเท่าเทียมกัน จากการอยู่รอด สู่การกินดีและอยู่ดี ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของ กองทุนหมู่บ้าน คือ 1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น 2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการ หมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง 3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน 4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม และ 5) กระจายอำนาจ ให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน (แจ่มจันทร์ ศรีจันทร์ และปิยกนิษฐ์ โชติวนิช, 2560)

กองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เกิดจากกลุ่มอาสาสมัคร ป้องกันภัยยาเสพติดในตำบล จากเริ่มต้นที่มีสมาชิกเพียง 107 คน ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบล บ้านส้อง มีสมาชิกทั้งหมดประมาณ 4,400 คน มีเงินกองทุน ๓.5 ล้านบาท ในแต่ละปีจะเปิดรับสมัคร สมาชิกใหม่ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงมกราคมของทุกปี ผู้ที่สมัครจะต้องอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลไม่น้อยกว่า 6 เดือน และเสียเงินค่าสมัคร คนละ 20 บาท สมาชิกจะต้องสมทบเงินเป็นรายปี คนละ 365 บาท (สมทบภายใน วันที่ 15 พฤศจิกายนของทุกปี) เมื่อสมัครเป็นสมาชิกแล้วอย่างน้อย 3 เดือน กองทุน ๓ จะให้ความช่วยเหลือ ตามระเบียบที่กำหนดเอาไว้ ยกเว้นบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากอุบัติเหตุกองทุนฯ จะให้การช่วยเหลือทันที มีสวัสดิการ ที่สำคัญ เช่น เจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล 1-2 คืน เบิกได้ 1,000 บาท สูงสุด 6 คืน เบิกได้ 3,000 บาท ปีหนึ่งไม่เกิน 2 ครั้ง หมา แมว ภู ตะขาบกัด กองทุนฯ ช่วยเหลือ 500-1,000 บาท คลอดบุตร ครั้งละ 2,000 บาท กรณีแท้งลูก กองทุนฯ จะช่วยเหลือ 3,000 บาท บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ถูกทำร้าย เบิกจ่ายได้ทันที (ไม่ต้องเป็นสมาชิกครบ 3 เดือน) กองทุนจะช่วยเหลือตั้งแต่ 1,000 บาทขึ้นไป กรณีแขน ขาขาด กองทุนฯ ช่วยเหลือข้างละ 10,000 บาท ตาบอด ข้างละ 10,000 บาท ทูพพลภาพถาวร ช่วยเบื้องต้น 10,000 บาท และไม่ต้องสมทบเงินเข้ากองทุน ตลอดชีพ และหากเสียชีวิตในเวลาต่อมา กองทุนฯ ช่วยเหลือ 20,000 บาท กรณีเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ (ไม่ต้องเป็น สมาชิกครบ 3 เดือน) หากเสียชีวิตจะช่วยเหลือทันที 30,000 บาท กรณีเป็นโรคเรื้อรังเสียชีวิต จะต้องเป็นสมาชิก ไม่น้อยกว่า 6 เดือน กองทุนฯ ช่วยเหลือ 30,000 บาท จะเห็นได้ว่ากองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง สร้างกองทุนมั่นคง พัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิก คณะกรรมการกองทุนฯ ยังพยายามหารายได้เข้ากองทุนฯ เพื่อให้ กองทุนเติบโตมีความยั่งยืน สามารถช่วยเหลือสมาชิกได้รอบด้าน เพราะหากรองรับประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล หรือหน่วยงานภายนอกเพียงอย่างเดียว สถานะของกองทุนฯ อาจจะไม่มั่นคง โดยใช้ทฤษฎีก็คือ เข้ามาเป็นหลัก ในการดำเนินงาน คือ กิ่งก้อมีหลายขา เดินไปพร้อม ๆ กัน ทำให้เกิดพลังและถึงจุดหมายได้อย่างมั่นคงอันนี้ เป็นทฤษฎีที่คิดว่า ในชุมชนหรือตำบลของเรามีประชาชน มีพ่อค้า มีหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนที่อยากจะให้ การสนับสนุนกองทุนฯ ของเรา แต่เขาไม่มีเวลาจะเข้าร่วม เราจึงใช้วิธีการประกาศ เชิญชวนให้ประชาชน ห้างร้าน ต่าง ๆ ร่วมให้การสนับสนุน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อนำเงินรายได้มาสนับสนุนกองทุนฯ (ไทยโพสต์, 2566)

แต่อย่างไรก็ตาม ในหลายพื้นที่ ยังพบว่า มีปัญหาในการดำเนินงานอยู่จึงทำให้กองทุนไม่ประสบผลสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นการขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิก การไม่มีวินัยในการชำระเงินให้ตรงตามเวลาและนำเงินไปใช้ ประกอบอาชีพไม่ตรงตามที่ได้แจ้งไว้ ทำให้เกิดปัญหาในการชำระเงินคืนในภายหลัง ขาดการสื่อสารประชุมชี้แจง กับสมาชิกทำให้สมาชิกยังไม่ค่อยรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของเงินทุน สมาชิกเข้าใจว่าเป็นเงินของรัฐบาล หากไม่มี เงินจ่ายก็ให้จ่ายเฉพาะดอกเบี้ยก่อนหรือหากเงินหมดทางรัฐจะเอามาให้ใหม่อีก ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพ มีความเข้มแข็งและมีความยั่งยืนคงต้องนำแนวคิด และ ทฤษฎีทางด้านการบริหารจัดการเข้ามาประยุกต์ใช้ แต่ในขณะเดียวกันในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มีหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารกองทุนหมู่บ้านได้ คือ หลักสัปปุริสธรรม 7 หมายถึง ธรรม 7 ประการ ของสัตว์บุรุษที่ท่านให้เป็นสัตว์บุรุษ คือ ความเป็นคนดีที่สมบูรณ์ เป็นธรรมที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้นำ

โดยเฉพาะผู้ที่ป็นหัวหน้าคนหรือผู้นำที่จะต้องเป็นผู้รู้จักเหตุผล รู้จักตัวเองและผู้อื่น รู้จักกาลเทศะโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการรู้จักนิสัย ความต้องการ ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อจะได้เลือกใช้คนให้ถูกกับงานหรือใช้คนให้ เหมาะสมกับงาน (พระมหาสมควร ศรีสงคราม, 2550) ซึ่งสรุปได้ว่า เป็นธรรมชาติที่ทำให้คนเป็นคนได้อย่างสมบูรณ์ เหมาะต่อผู้นำหรือหัวหน้าที่จะต้องรู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาลเวลา รู้จักชุมชน และต้องรู้จักบุคคล

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว (ข้อมูลข้างต้น เป็นเหตุผลที่ ทำให้ผู้วิจัย) จึงมีความสนใจใน การทำวิจัย เรื่อง “การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามหลักสัปปุริสธรรมของเทศบาลตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ซึ่งจะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้าน มีลักษณะอย่างไร มีการนำหลักสัปปุริสธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเพียงใด ที่ส่งผลให้กองทุนหมู่บ้าน ได้รับการยอมรับจากประชาชนและมีการบริหารที่เข้มแข็ง สามารถสร้างคุณภาพชีวิตให้กับสมาชิกได้ ทั้งนี้ ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการนำไปเป็นตัวอย่งหรือต้นแบบให้แก่กองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อื่น ๆ และ หากผลการศึกษาพบถึงปัญหาหรืออุปสรรค จะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างไร เพื่อจะให้ การบริหารกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีประสิทธิภาพ มั่นคงและมีความยั่งยืน เป็นที่พึงของสมาชิกได้ ตลอดไป

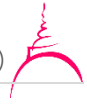
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามหลักสัปปุริสธรรมของเทศบาลตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามหลักสัปปุริสธรรมของเทศบาล ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง จำนวน 367 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยมีรายชื่อของประชากรทุกคนตามลำดับ เป็นระบบ การสุ่มจะแบ่งออกเป็นช่วงที่เท่า ๆ กัน โดยใช้ช่วงจากสัดส่วนของขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ โอกาสถูกเลือกไม่เป็นอิสระจากกันเพราะเมื่อตัวแรกถูกสุ่มแล้ว ตัวอย่างประชากรกลุ่มอื่นจะถูกกำหนดให้เลือกตามมาโดยอัตโนมัติ โดยไม่มีการสุ่ม (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2542) และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบลบ้านส้อง ประธานกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนภาคเอกชน และผู้นำชุมชน รวม 5 คน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ใช้แบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการวิจัยเชิงคุณภาพ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างและเก็บแบบสอบถามกลับด้วยตนเอง การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้ง 5 รูป/คน ด้วยตนเอง
4. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามหลักสี่ปฐิธรรมของเทศบาลตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้ ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปยังค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนี้ หลักอรรถัญญูตา (ความเป็นผู้รู้จักอรธ หรือความเป็นผู้รู้จักผล) หลักธัมมัญญูตา (ความเป็นผู้รู้จักธรรม หรือความเป็นผู้รู้จักเหตุ) หลักปรัสนัญญูตา (ความเป็นผู้รู้จักบริษัท หรือชุมชน) หลักกาลัญญูตา (ความเป็นผู้รู้จักกาล) หลักตตัญญูตา (ความเป็นผู้รู้จักตน) หลักมตตัญญูตา (ความเป็นผู้รู้จักประมาณ) และหลักบุคคลปโรปรัญญูตา (ความเป็นผู้รู้จักบุคคล) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิจัยมี ดังนี้

1.1 หลักธัมมัญญูตา (ความเป็นผู้รู้จักธรรม หรือความเป็นผู้รู้จักเหตุ) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีกระบวนการบริหารที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเพียงใด คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง บริหารงานจัดการกองทุนหมู่บ้านถูกต้องตามระเบียบกฎหมายเพียงใด และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีการประพฤติตนตามระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายของกองทุนอย่างเคร่งครัดเพียงใด

1.2 หลักอรรถัญญูตา (ความเป็นผู้รู้จักอรธ หรือความเป็นผู้รู้จักผล) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีการกำหนดเป้าหมายของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านไว้อย่างชัดเจน สามารถทำได้จริงเพียงใด คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเพียงใด และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีการจัดทำขั้นตอนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน เช่น การฝาก การกู้ อย่างชัดเจน เพียงใด

1.3 หลักตตัญญูตา (ความเป็นผู้รู้จักตน) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง เป็นผู้นำ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเพียงใด คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีความสามารถในการวางแผนได้อย่างเหมาะสมเพียงใด และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีความสามารถในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ภาวะผู้นำ เทคโนโลยีสมัยใหม่เพียงใด

1.4 หลักมตตัญญูตา (ความเป็นผู้รู้จักประมาณ) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณของกองทุนหมู่บ้านให้เกิดประสิทธิภาพ เพียงใด คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีการบริหารวางแผนในการจัดสรรงบประมาณและนำไปใช้ในแต่ละด้านอย่างคุ้มค่าเพียงใด และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีความน่าเชื่อถือในการดำเนินงานต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านและเปิดโอกาสให้ตรวจสอบได้เพียงใด

1.5 หลักกาลัญญูตา (ความเป็นผู้รู้จักกาล) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง เป็นแบบอย่างของการตรงต่อเวลาเพียงใด คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีความสามารถในการจัดสรรเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิกได้อย่างเหมาะสมเพียงใด และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีความสามารถในการบริหารเวลาในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

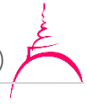
1.6 หลักปรัชญา (ความเป็นผู้รู้จักบริษัทหรือชุมชน) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนและเกิดการสร้างเครือข่ายเพียงใด คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านเพียงใด และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการของชุมชนในเทศบาลตำบลบ้านส้องได้เพียงใด

1.7 หลักบุคคล (ความเป็นผู้รู้จักบุคคล) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีการยอมรับและเข้าใจความแตกต่างระหว่างสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านเพียงใด คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีเอื้ออาทรต่อสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านเพียงใด และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีความสามารถในการกระตุ้นให้สมาชิกออมเงินกับกองทุนหมู่บ้านเพียงใด ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียน โรงเรียนพนมเบญจา อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่

2. แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามหลักสี่ปรัศธรรมของเทศบาลตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ 1) ควรมีการทบทวนและมีความรู้ความเข้าใจ ระเบียบและหลักการการบริหารกองทุนหมู่บ้านที่เป็นปัจจุบัน 2) ควรมีการวางแผนและวิเคราะห์สถานการณ์ของสังคมที่จะมีผลต่อการบริหารกองทุนหมู่บ้าน 3) ควรมีการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้องอย่างต่อเนื่อง 4) ควรมีการประเมินการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน โดยเฉพาะขีดความสามารถในการบริหารของคณะกรรมการและสมาชิก 5) ควรมีการกำหนดช่วงเวลาในการดำเนินงานให้ชัดเจน มีการแจ้งช่วงเวลาในการดำเนินการล่วงหน้าเพื่อให้สมาชิกได้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ 6) ควรมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างต่อเนื่องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาคม เพื่อให้การบริหารกองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพ และ 7) ควรพิจารณาความสามารถของคณะกรรมการอย่างรอบคอบ เพื่อให้การมอบหมายงานให้เหมาะสมความสามารถ นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า การบริหารกองทุนหมู่บ้านสามารถนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ได้หลักธรรม รวมทั้งต้องสร้างความโปร่งใส ความร่วมมือ ความเข้าใจผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

อภิปรายผล

1. การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามหลักสี่ปรัศธรรมของเทศบาลตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” จากผลการวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านหรือรายหลักธรรม พบว่า การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้อง ใช้หลักหลักอรรถฎิฎฎฎฎ (ความเป็นผู้รู้จักหรือความเป็นผู้รู้จักผล) มาเป็นแนวทางในการบริหารมากที่สุด เนื่องจากหลักอรรถฎิฎฎฎฎ เป็นหลักธรรมสำคัญ เพราะเป็นหลักธรรมที่จะพิจารณาว่าบุคคลนั้นรู้จักตน รู้ตัวว่าอยู่ในสถานภาพเป็นอะไร ฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความสามารถ ความถนัด ว่าขณะนี้เราทำอะไรเพื่อความดีงามของกองทุนหมู่บ้าน ประพฤติตนเหมาะสมในการอยู่ร่วมกัน ความรับผิดชอบในหน้าที่และรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป เพราะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่ทำหน้าที่ต้องรู้บทบาทและหน้าที่ของตน เพื่อให้การทำงานบริหารนั้นมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิชา อินทร์จันทร์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกองทุนนั้น คณะกรรมการต้องมีความรู้หลักวิชาการบริหารจัดการบริหารกองทุนตามคู่มือการปฏิบัติงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้ง คณะกรรมการต้องมีความรู้จริงและสามารถต่อยอดได้ (วิชา อินทร์จันทร์, 2563)

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สุนทร ปัญญาพงษ์ และคณะ พบว่า การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน บ้านช่อระกา มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นหลักในการดำเนินงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า

2. แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามหลักสี่ปฐพีธรรมของเทศบาลตำบลบ้านส้อง ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน มีการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านการพิจารณาอนุมัติการกู้ยืมเงินของคณะกรรมการการรับเงินและสงคืนเงินยืมการประชาสัมพันธ์เป็นปัญหาสำคัญของการบริหารจัดการกองทุนตามลำดับ ในขณะที่หากเปรียบเทียบกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสี่ปฐพีธรรม (สุนทร ปัญญาพงษ์ และคณะ, 2562) ซึ่งตรงกับการศึกษาของ พิเชษฐ์ โปตาพล และ ปรมัตต์ โปตาพล ที่พบว่าการประยุกต์ใช้หลักสี่ปฐพีธรรมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการประยุกต์ใช้สูงสุด คือ กาลัญญา (รู้จักกาล) รองลงมา คือ ด้านธัมมัญญา (รู้หลักหรือรู้จักเหตุ) และด้านอัตถัญญา (รู้ความมุ่งหมายหรือรู้จักผล) ตามลำดับ ด้านที่มีการประยุกต์ใช้ต่ำสุด คือ ด้านมัตตัญญา (รู้จักประมาณ) (พิเชษฐ์ โปตาพล และปรมัตต์ โปตาพล, 2563) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ชนะพงษ์ กล้ากลกิจ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ บุคลากร การปฏิบัติงาน การตรวจสอบและการปรับปรุงงาน (ชนะพงษ์ กล้ากลกิจ, 2562)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามหลักสี่ปฐพีธรรมของเทศบาลตำบลบ้านส้อง จากผลการวิจัย ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นรายด้าน ด้านการใช้หลักอัตถัญญา (ความเป็นผู้รู้จักจรด หรือความเป็นผู้รู้จักผล) อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะเป็นหลักธรรมที่จะพิจารณาว่าบุคคลนั้นรู้จักตน รู้ตัวว่าอยู่ในสถานภาพเป็นอะไร ฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความสามารถ ความถนัด เพื่อความดีงามของกองทุนหมู่บ้าน ประพฤติตนเหมาะสมในการอยู่ร่วมกัน ความรับผิดชอบในหน้าที่และรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป 2) แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามหลักสี่ปฐพีธรรมของเทศบาลตำบลบ้านส้อง ได้แก่ 1) ควรมีการทบทวนและมีความรู้ความเข้าใจ ระเบียบและหลักการการบริหารกองทุนหมู่บ้านที่เป็นปัจจุบัน 2) ควรมีการวางแผนและวิเคราะห์สถานการณ์ของสังคมที่จะมีผลต่อการบริหารกองทุนหมู่บ้าน 3) ควรมีการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเทศบาลตำบลบ้านส้องอย่างต่อเนื่อง 4) ควรมีการประเมินการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน โดยเฉพาะขีดความสามารถในการบริหารของคณะกรรมการและสมาชิก 5) ควรมีการกำหนดช่วงเวลาในการดำเนินงานให้ชัดเจน มีการแจ้งช่วงเวลาในการดำเนินการล่วงหน้าเพื่อให้สมาชิกได้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ 6) ควรมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างต่อเนื่องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาคม เพื่อให้การบริหารกองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพ และ 7) ควรพิจารณาความสามารถของคณะกรรมการอย่างรอบคอบ เพื่อให้การมอบหมายงานให้เหมาะสมความสามารถ นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า การบริหารกองทุนหมู่บ้านสามารถนำหลักธรรมในพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ได้หลักธรรม รวมทั้งต้องสร้างความโปร่งใส ความร่วมมือ ความเข้าใจผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2542). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- แจ่มจันทร์ ศรีจันทร์ และปิยนิจิษฐ์ โชติวินิช. (2560). การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตำบลโพธิ์ไทร อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ชนะพงษ์ กล้ากสิกิจ. (2562). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ไทยโพสต์. (2566). โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. เรียกใช้เมื่อ 6 มีนาคม 2566 จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/75787,26/1/2566>
- พระมหาสมควร ศรีสงคราม. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัปปุริสธรรมและพละธรรมกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนใต้สังกัดกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิเชษฐ์ โปตาพล และปรมัตถ์ โปตาพล. (2563). การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์, 6(2), 83-93.
- วิชา อินทร์จันทร์. (2563). ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 7(2), 150-170.
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.). (2566). ประวัติความเป็นมา. เรียกใช้เมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <http://www.villagefund.or.th>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุนทร ปัญญาพงษ์ และคณะ. (2562). การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านช่อระกา ตำบลนาฝาย อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ. วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์, 4(2), 27-37.